

Scheveningen, 5 juli 2022

Commandeur, mevrouw de locoburgemeester, geachte collega's, geachte aanwezigen,

Voor alles is er een uur,
er is een tijd voor alle behagen
onder de hemelen.

Een tijd van baren
en een tijd van sterven,
een tijd van planten
en een tijd van aanplant rooien.

Een tijd van vermoorden
en een tijd van verplegen,
een tijd van afbraak
en een tijd van opbouw.

Een tijd van huilen
en een tijd van lachen,
een tijd van jammeren
en een tijd van dansen.

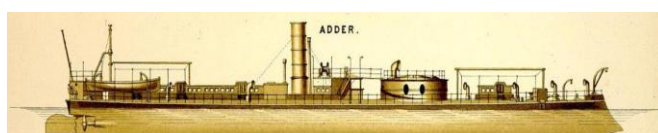
Een tijd van stenen wegwerpen
en een tijd van stenen opstapelen,
een tijd van omhelzen
en een tijd om je verre te houden
van omhelzen.

Een tijd van zoeken
en een tijd van verliezen,
een tijd van bewaren
en een tijd van wegwerpen.

Een tijd van afscheuren
en een tijd van aannaaien,
een tijd van zwijgen
en een tijd van spreken.

Een tijd van liefhebben
en een tijd van haten,
een tijd van oorlog
en een tijd van vrede.

- Prediker 3, 1-9, Naardense Bijbelvertaig

Op 5 juli 1882 om 21.10 uur, 99 jaar voordat ik zelf geboren werd, stond de tijd stil voor de bemanning van Zr. Ms. Adder. De tijd waarop het horloge van loods Duinker stil was blijven staan, 65 mannen verdwenen in zee waarvan er 32 nooit meer werden teruggevonden. Hun tijd was op dat moment voorbij. Je kan er even bij stil staan of al die bemanningsleden zich op dat moment gerealiseerd hebben dat hun leven gevaar liep, dat zij de zon niet meer zouden zien opkomen. Zouden ze zich gerealiseerd hebben dat wij hier vandaag 140 jaar later zouden staan om hen te gedenken? En waarom staan we hier eigenlijk, zo lang na een incident dat misschien niet meer dan een voetnoot in de geschiedenis genoemd kan worden.

Het is een mooi gebruik, zeker binnen de Koninklijke Marine, om hen die tijdens hun werkzaamheden zijn omgekomen te herdenken. Het is een eerbewijs aan collega's die hun leven hebben gelaten en een ondersteuning voor nabestaanden. Maar directe nabestaanden van de omgekomen mannen van De Adder zullen er niet meer zijn. Het is evengoed mooi dat er nog wel familie van de directe nabestaanden aanwezig zijn!

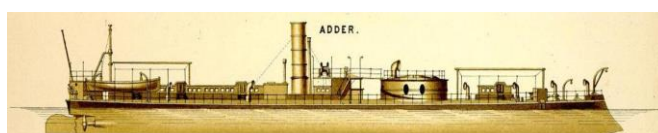
Het is goed dat wij hier vandaag samenkomen en met de Koninklijke Marine, diverse organisaties en vertegenwoordigers vanuit de burgermaatschappij stilstaan bij deze gebeurtenis van zo lang geleden.

Want bij een ramp als die met de Adder, een ramp die tenminste deels voorkomen had kunnen worden, zien we vaak iets belangrijks gebeuren. Er wordt actie ondernomen. Er wordt onderzocht wat er fout is gegaan, zo goed en zo kwaad als dat toen ook ging en dat onderzoek leidt hopelijk tot resultaten.

En misschien ging dat toen wel een beetje anders dan dat het tegenwoordig gaat. Als er nu iets misgaat in de samenleving of politiek, denk aan de vuurwerkramp in Enschede of de toeslagenaffaire bij de Belastingdienst, dan wordt er al snel geschreeuwd om een onderzoek. En vaak is het de bedoeling dat zo'n onderzoek een of meerdere schuldigen aanwijst die vervolgens schadevergoedingen moeten gaan betalen of aftreden. En als dat gebeurt is, zijn we meestal tevreden.

Bij de ramp met De Adder was dat anders, is mijn indruk. Hoewel er al vrij snel van alles en nog wat geregeld werd voor de nabestaanden van de bemanning, inclusief een staatspensioen, werden uit het onderzoek niet zo zeer conclusies getrokken met betrekking tot schuld en falen, maar er werd gekeken naar welke maatregelen er zouden moeten worden genomen om een ramp als deze voortaan te voorkomen.

Zo leidde de ramp met De Adder tot de oprichting van Koninklijke Vereniging van Marineofficieren die werk wilde maken van de ernstige toestand waar de Nederlandse Marine toen in verkeerde. En de ramp leidde tot de oprichting van de Kustwacht. Er was een punt bereikt waarop diverse mensen concludeerden dat zaken niet zo verder konden gaan zoals ze altijd gingen, maar dat er verandering nodig was. Veranderingen waar wij nu 140 jaar later altijd nog de voordelen van ondervinden.

Zo kon het gebeuren dat het nutteloze sterven van de bemanning van Zr. Ms. Adder tot een omslag leidde. Hun werken en rusten, hun leven en sterven is niet voor niets geweest, maar heeft daadwerkelijk geleid tot meer veiligheid op en vanuit zee.

Mogen we vanuit deze herdenking van een ramp van 140 jaar geleden, ons bewust worden van de veranderingen die dit teweeg hebben gebracht en ons ook bewust worden dat zoeken naar schuld en falen niet altijd de juiste manier is om met rampen en noodlottige ongevallen om te gaan.

In de avond van die 5e juli hebben 65 mannen hun leven gelaten en 32 families hebben hun geliefde nooit zelf kunnen begraven. Maar we zijn ons daardoor eens te meer bewust geworden van het gevaar van de zee en we hebben maatregelen genomen om het varen over dat weidse water voor militairen en burgers een stuk veiliger te maken. Deze mannen die daarvoor hun leven hebben verloren, verdienen het in onze gedachten levend te worden gehouden. De marine en de kustwacht, ja eigenlijk het hele koninkrijk is hen schatplichtig. Zij verdienen de militaire eer die hen gebracht wordt. Hun verhaal maakt ons eens te meer bewust van het gevaar van werken en leven op zee.

Het is dan ook passend en goed dat Bert den Hertog zo dadelijk een improvisatie zal spelen op de *"Navy Hymn" Eternal father, strong to save*. In dat lied horen we over God wiens arm de krachten van de zee betoomt en die het water van de zeeën haar perken wijst. Over Christus die met zijn voeten wandelde over datzelfde water en die met zijn bestraffende woord de storm een halt toe riep. En over de Geest die al aan het begin van de schepping als een vogel broedde op dat alomtegenwoordige water. Dat water dat zowel leven als sterven brengt. Water waar we dankbaar voor mogen zijn en ontzag voor moeten hebben. Het water dat we proberen te berijden en te temmen, maar dat we uiteindelijk nooit de baas zullen zijn.

We moeten daarin onze verantwoordelijkheid nemen en kunnen rampen als die met de Adder niet zomaar afschuiven op hogere machten. Maar die hogere machten mogen we wel aanroepen omdat we ons bewust zijn van de gevaren en het vertrouwen hebben dat Hij ook in gevaar met ons meegaat:

*O God, die ons behoeden wilt,
bescherm de broeders, wees hun schild
in storm en strijd, ga met ze mee
en red ze van 't geweld der zee,
dat land en water wijd en zijd
lofzingen uw barmhartigheid.*

Amen.

